

SA A.H. TAMMSAARE MUUSEUM VARGAMÄEL

STRATEEGIA AASTATEKS 2018-2021

MISSIOON

A. H. Tammsaare muuseum on Vargamäe kohavaimu kandja, kelle missioon on pakkuda igale külastajale tema huvidest lähtuvat ainulaadset ja harivat muuseumielamust. Selle missiooni täitmiseks muuseum uurib, kogub, säilitab ja tutvustab kirjanik A. H. Tammsaare elu ja loominguga seotud vaimset ja füüsilist pärandit ning kesk-eestlaste 19. sajandi lõpu külamiljööd, viies läbi mitmekesiseid ja professionaalselt teostatud haridusprogramme, näitusi ja üritusi.

VISIOON

Muuseum Vargamäel on ainulaadne 19. sajandi külamiljööd ning A. H. Tammsaare elu ja loomingut tutvustav kultuuri- ja külastuskeskus.

VÄÄRTUSED

A.H. Tammsaare muuseumi väärtused, millest oma tegevuses lähtutakse:

1. **Avatus** – muuseumi tegevus on suunatud väljapoole st muuseum on suuteline tegema koostööd kõigi Eestimaa haridus- ja kultuuriasutustega ja turismifirmadega, pakkudes mitmekülgset kultuurilist elamust ning huvitavaid programme muuseumi territooriumil või haridusasutustes.
2. **Uuenduslikkus** – muuseum on innovaatselt konservatiivne, hoides ja väärtustades vana, samas soovib olla atraktiivne koht kaasaegsele noorele. Muuseum on valmis kasutama uudseid ekspositsiooni ja erinevate programmide esitlemise võimalusi.
3. **Kompetentsus ja usaldusväärsus** – muuseumi pakutav teave on usaldusväärne, töötajad suhtuvad oma töösse väga professionaalselt ja on oma valdkonnas pädevad.
4. **Ainulaadsus** – muuseum on eestlase identiteedi hoidja, kahe erineva ajastu (19.sajandi lõpp ja 20. sajandi algus) talumiljööd täiustavad A.H. Tammsaare romaani „Tõde ja õigus” aegsed maastikud, ainulaadne Järvamaa Kultuurihis ning kirjanduslik madalseiklusrada.

KAJASTUS TEISTES ARENGUKAVADES

SA A.H. Tammsaare Muuseum Vargamäel teistes arengukavades

Kultuuriministeeriumi strateegilises arengukavas on oluliseks peetud kultuuripärandi mitmekesisuse säilitamise ning vahendite soetamist. Muuseum oma talu-ekspositsiooniga ning kirjaniku pärandi uurimisega panustab kultuuripärandi säilimisele, uurimisele ning esitlemisele.

Eesti riigi kultuuripoliitika põhialused keskenduvad teatud piirkondadele omaste ainulaadsete ja kadumisohtu olevate kultuurinähtuste säilitamisele. Oluline on olemasolevate muuseumide materiaalse ja tehnilise baasi arendamine ning riikliku kaitse all olevate kultuurimälestiste konserveerimine, restaureerimine ja eksponeerimine.

„**Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020**“ eesmärgiks on loovust väärtustava ühiskonna kujundamine Eesti rahvusliku identiteedi hoidmise ja elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks soodsate tingimuste loomise kaudu. Valdlikest prioriteetidest on meiega enim seotud loomemajanduse, muuseumivõrgu kestlikkuse tagamine ning professionaalsete kultuurisündmuste korraldamise toetamine.

Strateegia 21. sajandi Eesti muuseumid peamiseks eesmärgiks on luua tingimused muuseumide arenguks ühiskonna väärtusliku osana, kultuuripärandi hoidjana, toimiva organisatsioonina ja

avatud koostööpartnerina, et säiliks Eesti kultuuri omanäolisus Euroopa ja maailma kultuuripärandi osana. Muuseumide jätkuvaks arendamiseks kultuuriturismi edendamise raames kavatakse korraldada täiendavaid väljapanekuid, luua juurdepääsuteid erivajadustega inimestele, koostada teavituspõhisele, tõsta teenuste kvaliteeti ning edendada koostööd turismifirmadega.

Eesti Riikliku Turismiarenduskava 2013-2020 kultuuriturismi arendamise peamiseks tegevussuundaseks on ajaloo- ja kultuuripärandil (sh linnused, mõisad, muuseumid, kirikud) põhinevate turismitoodete ja vajaliku turismitaristu väljaarendamine lähtuvalt kultuurihuvilise külastaja ootustest ja erihuvideist. Eesmärgiks on koostöövõrgustike loomine kultuuri-, loomemajanduse ja turismisektori ettevõtjate vahel, et välja töötada kultuuriturismitoodete kvaliteedi kriteeriumid vastavalt sihtrühma vajadustele.

Järvamaa arengustrateegia 2013-2020 on muuseumidele rahvamajade ja kultuurikeskuste kõrval andnud kultuuri järjepidevuse kandja rolli, seda kokkukuuluvustunde ja hea maine peatüki all.

HETKEOLUKORD

Muuseum on asutatud 1958. aastal, alates 2002. aastast haldab muuseumit põhikirja alusel Albu valla ning Eesti Vabariigi moodustatud Sihtasutus. Sihtasutusel on viieliikmeline nõukogu (3 Albu valla esindajat), 2 Eesti Vabariigi esindajat (1 kultuuriministeeriumist, 1 rahandusministeeriumist) ning sihtasutuse tegevust juhib ühe-liikmeline juhatus. Lisaks on täiskoormusega teadur ja programmijuht ning osalise tööajaga raamatupidaja.

Sihtasutusele kuulub veidi üle 14 ha maad. Talukompleks 9 hoonega ning lisahoone Toidutare. Aastas külastab muuseumit üle 10 000 külastaja. Muuseumis säilitatakse, kogutakse ning uuritakse kirjaniku pärandit. Aastaringelt viiakse läbi erinevaid haridus- kultuuri- ja meelelahutusüritusi. Samuti tehakse koostööd kohaliku kogukonnaga ning viiakse läbi kogukondlikke üritusi nt Järvamaa laulu- ja tantsupeo tule süütamine ja Järvamaa kultuuripreemia laureaatide puude istutamine Järvamaa Kultuurihiies, lisaks perepäev, erinevad folkloori- ja rahvakultuuriüritused. Toimuvad traditsioonilised kultuuriüritused, mis kannavad kultuuri- ja kirjanduspärandit nt Tammsaare rahvamatk, Hansenist Tammsaareni võistlugemine, Tammsaare mälestuspäev, jt. Muuseum tegeleb aktiivselt uute sihtgruppide otsimisega ning uute programmide koostamisel kasutatakse avastus- ja aktiivõppe meetodeid.

TUGEVUSED

- Muuseumi nime andja on eestlaste seas tuntud ja armastatud kirjanik;
 - Hästi säilinud 19. saj külamiljö;
 - Säilinud talude kompleksid;
 - Uuendatud on muuseumi elektrivarustus-süsteemid ja elekter on tehtud kättesaadavaks kiigeplatsil;
 - Sihtasutuse olemasolu;
 - Järvamaa kultuuripreemiade laureaatide Kultuurihii;
 - Iga-aastased tegevuseesmärgid;
 - Traditsiooniliste ürituste ja teatriprojektide korraldamine;
 - Uute ürituste lisandumine kultuurikalendrisse;
 - Tugevad koostööpartnerid – Albu vald, Albu Põhikool, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, TÜ, RMK, teised muuseumid ja kultuuri- ning haridusasutused;
 - Väljaarendatud kirjaniku elu ja loomingut tutvustav ekspositsioon;
 - Ühisprogrammide ja -pakettide olemasolu piirkonna erinevate asutustega.
 - Inglise ja vene keelt oskavate giidide olemasolu;
 - Koostöö Tallinna Kirjanduskeskuse ja teiste kirjanike Võõrkeelsed (soome, inglise, vene ja saksa) pabergiid
-

NÕRKUSED	<ul style="list-style-type: none"> • Personali vähesus, mis killustab põhitööle pühendumast; • Muuseumitöötajate askeetlikud töötingimused – tööruumid on talveperioodil külmad ning vajavad remonti; • Hooajalisus; • Võõrkeeli oskavate giidide puudumine; • Vananenud ja ülekasvanud viljapuuad; • Inva-WC puudumine; • Maanteedel olevate suunaviitade segane süsteem; • Muuseumi turundusplaani puudumine.
KESKKONNA VÕIMALUSED	<ul style="list-style-type: none"> • Tuntuse saavutamine ja maine kujundamine (sissetöötatud kaubamärk – tuntus); • Kasvav trend veeta vaba aeg kultuuri- ja haridusasutustes; • Muuseumitöötajate kvalifikatsioon on väärtustatud ning kokku on lepitud riiklikes standardites; • Huvi kasv tervikuna Eesti kultuuri ja muuseumide vastu; • Tammsaare-Põhja talu ajaloolised hooned on restaureeritud; • Eesti kultuuri- ja kirjandusloo teadvustamine ühiskonnas ja avalikkuse huvi kasv; • Koostöö arendamine kohalike kultuuri-, haridus ja vaba aja veetmise asutustega; • Omanäolise looduskeskkonna ressursi maksimaalne ärakasutamine; • Ligipääsute korrapärase ja järjepidev hooldus; • Koostöö piirkonna ettevõtjatega (suveniirid, ühised programmid); • A.H. Tammsaare teoste („Tõde ja õigus“) tõlkimine mõnda uude võõrkeelde, romaani ilmumise juubeliaastad, kirjaniku sünni- ja surmaaajaga seonduv.
KESKKONNA OHUD	<ul style="list-style-type: none"> • Magistraalteedest liiga kaugel asumine; • Materiaalsusele ja tarbimisele orienteeritud väärtushinnangud ühiskonnas; • Talvine eraldatus tingib hooajalisuse; • Järvamaa koolide vähene külastatavus; • Turismifirmad sõidavad mööda suuremaid magistraale; • Järva-Madise – Vargamäe tee viies kilomeeter ei vasta liiklusohutuse nõuetele (on liiga kitsas); • Õppeprogrammides A.H. Tammsaare loomingu osa vähenemine; • Atraktiivsed tõmbekohad on Tallinn ja Tartu, kus ühe sõidu ja ühe päevaga näeb külastaja palju enam; • Kohaliku elanikkonna huvi langus; • Ühistranspordi puudus.

LÄHIAJA RÕHUASETUSED

Läbi erinevate haridus- ja kultuuriprogrammiliste tegevuste on muuseumi hooajalisus vähenenud – sügis- ja kevadperioodil külastavad meid õpilased, suveperioodil külastavad muuseumi

üksikkülastajad ning kultuurihuvilised, talveperioodil viime läbi vanarahva jõulukommetega seotud eriprogramme.

Muuseumi eesmärk on pakkuda otsida igal aastal uusi sihtgrupe, kellele spetsialiseeruda, nt keelekümbelklassid, pensionäride ühendused, erivajadustega grupid jt.

Haridusprogrammide arendamine – muuseum on kui õueõppe keskus. Programmid erinevatele vanusgruppidele järgides ainekavasid ja rahvakalendrit. Samuti olla kursis päevakajaliste sündmustega. Muuseum soovib olla noorele õpilasele/üliõpilasele hea koostööpartner ning arenguvõimaluse koht, kus on võimalused eneseharimiseks ning –väljenduseks (nt noortepäeva läbiviimine, praktikantide ja vabatahtlike tegevuse organiseerimine, töömaleva ja suviliste tööd pakkudes, heategevusprogrammides osaledes).

Arendada koostöös piirkonna turismiettevõtjatega Vargamäe väljamägi aastaringselt läbimõeldud ja organiseeritud programmiliste tegevuste läbiviimise kohaks. Jätkame aktiivset koostööd piirkonna kultuuri- ja haridusasutustega ning ettevõtjatega.

Hoonete renoveerimine vastavalt Muinsuskaitseameti koostatud eritingimustele. Kolme aasta investeeringute plaani kavandame muuseumi viljapuuaiaga uuendamist, inva-WC ehitamist, aidahoone renoveerimist.

EESMÄRGID JA TEGEVUSED

SA A.H. Tammsaare Muuseum Vargamäel strateegilised eesmärgid 2018-2021 lähtuvad lähiaja rõhuasetustest, milles on oluline roll muuta muuseum kohaks, kus erinevate huvidega külastajad leiavad harivat ja arendavat tegevust terveks päevaks. Selleks tuleb luua erinevad võimalused aja veetmiseks ning kaasahaaravad kultuuri-, haridus- ja meelelahutusprogrammid. Muuseum on tunnustatud kultuuri- ja külastuskeskus ning kultuuriürituste toimumispaik.

EESMÄRK 1: Muuseum on tunnustatud kirjaniku eluloo ja loomingu ning etnograafilise ekspositsiooni (19.saj talu) säilitaja, tutvustaja ning pärandi uurija.

Põhikirjaline eesmärk 1: A.H. Tammsaare elu ja tegevuse ning kirjandusliku ja vaimse pärandi uurimine, sellega seonduva kogumine, säilitamine ja tutvustamine koostöös Tallinna Kirjanduskeskuse ja Eesti Kirjandusmuuseumiga.

Põhikirjaline eesmärk 2: Nimetatud valdkondades teadus-, õppe- ja uurimistöö organiseerimine ja finantseerimine.

Põhikirjaline eesmärk 4: Arvelevõetud museaalide säilitamine, konserveerimine, restaureerimine ja korraldamine

Eesmärgi saavutamiseks tehtavad olulisemad tegevused:

- Muuseum on avatud aastaringselt;
- Muuseumit külastab aastas 10 000 inimest;
- Muuseumis müüakse A.H. Tammsaare teoseid, tõlkeid ning kirjanikuga seotud uurimistöid;
- Muuseum loob igal aastal kirjaniku elu ja/või loomingut käsitleva näituse, sh osaleb ühisnäitusel;
- Iga-aastane kirjaniku elu ja loomingut käsitlevate vestlusringide ja seminaride korraldamine;
- Traditsiooniliste kirjandussündmuste (rahvamatk, õpilaste võistlugemine, mälestuspäev, teatrietendused) jätkumine ja arendamine ning uute sündmuste kavva lisandumine;
- Töötada välja programmid erinevatele vanusegruppidele ja sihtrühmadele ning soetada selleks vajalikud vahendid;
- Muuseumis viiakse läbi keelekümbel- ning lõimumisprogramme, eesmärgiga luua tingimused ja arendada üldhariduskoolide vahelist koostööd erineva kultuuri-ja elukeskkonnast õpilastele;

- Koostöö Tallinna Tammsaare muuseumiga ning ühise programmi, näituse, trükise, seminari vms korraldamine;
- Koostöö kohalike haridusasutustega, sh suulise pärimuse, koha-mälestuste kogumine, kodu-uurimistööde juhendamine;
- Teemapäevade (rahvakalender) ja õppetundide (kirjanduse ja ajaloo) läbiviimine, lisatundide kavandamine;
- Kogude arvestus- ja hoidetööd, kogude täiendamine (mööbel ja taluesemed);
- Muuseumil on uuendatud muuseumikogu korraldamise põhimõtted ja kogumispõhimõtted;
- Museaalide restaureerimine, koostöös konserveerimis- ja restaureerimiskeskusega Kanutiga;
- Muuseumi kogude digiteerimine;

EESMÄRK 2: Muuseum on tunnustatud rahvusliku kultuuripärandi vahendaja ja kultuuriürituste korraldaja.

Põhikirjaline eesmärk 3: A.H. Tammsaare sünnikodu hoonete ja nende lähiümbruses paiknevate kultuurilooliste paikade säilitamine, eksponeerimine ja tutvustamine

Põhikirjaline eesmärk 6: A.H. Tammsaare muuseumi tegevuse arendamine ning aastaringelt tegutseva kultuuri- ja puhkekeskuse väljaarendamine

Eesmärgi saavutamiseks tehtavad olulisemad tegevused:

- Erinevate haridus-, kultuuri- ja meelelahutusürituste korraldamine, töötubade ja koolituste läbiviimine
- Muuseumiöö tähistamine koostöös teiste muuseumite ja kultuuriasutustega;
- Kirjaniku, tema teoste või Järvamaa 19. saj. talueluga seotud seminaride, vestlusringide, töötubade, näituste läbiviimine;
- Muuseumi reklaamimine kohana, kus saab viia läbi rahvakultuuriüritusi;
- Muuseumis toimub igal aastal üks kirjaniku loomingul põhinev või kirjaniku elulugu tutvustav teatrietendus;
- Taluõu ja viljapuuaiad on uuendatud;
- Aktiivne koostöö kohaliku kogukonnaga erinevate sündmuste kaasamiseks ja läbiviimiseks.

EESMÄRK 3: Muuseumis on kaasaegne ja hästitoimiv infrastruktuur

Põhikirjaline eesmärk 5: A. H Tammsaare muuseumi hoidla väljaehitamine, ekspositsiooni osa laiendamine, muuseumi kompleksi kuuluvate hoonete renoveerimine.

Eesmärgi saavutamiseks tehtavad olulisemad tegevused:

- Muinsuskaitse eritingimuste uuendamine;
- Iga aastane muuseumihoonete hooldus- ja remonttööd;
- Iga aastane karjaaia ja väravate järjepidev hooldamine ja parandamine;
- Elumaja on kapitaalselt renoveeritud sh soojustatud;
- Muuseumitöötajate tööruumide renoveerimine;
- Muuseumi ala on lahendatud ühtse kompleksina - kaasaegne vee- ja elektrisüsteem, kaasaegne WC, sh inva-WC, osaliselt kaasaegne soojustussüsteem (maaküte);
- Järvamaa Kultuurihäie järjepidev hooldamine.

EESMÄRK 4: Organisatsiooni arendamine

Põhikirjaline eesmärk 6: A.H. Tammsaare muuseumi tegevuse arendamine ning aastaringselt tegutseva kultuuri- ja puhkekeskuse väljaarendamine.

Eesmärgi saavutamiseks tehtavad olulisemad tegevused:

- Nõukogu on juhatusele toeks ja nende vahel on hästi toimiv koostöö;
- Muuseumi personal toimib ühtse meeskonnana ning on pädev väljastama informatsiooni (üritused, programmid, arhiivimaterjalid, tegevusplaanid jms);
- Muuseum otsib aktiivselt uusi sihtrühmasid;
- Igal aastal külastatakse vähemalt üht muuseumi Eestis või välismaal õppe-eesmärgil;
- Kaasata muuseumitöösse noori (õpilasi, üliõpilasi) – töömalev, parkatika, vabatahtlikud ning pakkuda neile võimalust viia läbi erinevaid seminare, töötubasid, näitusi jms;
- Muuseumil on kaasaegne koduleht ning kasutab eneserklaamiks kaasaegseid sotsiaalmeedia kanaleid;
- Muuseumi töötajad võtavad aktiivselt osa erinevatest enesetäienduskoolitustest;
- Muuseumi on arenev, avatud, kaasaegne ning looduskeskkonda väärtustav asutus.